

ЦЪРКОВНИ ВЕСТНИК

ИЗЛАЗ ОТ 1990 ГОДИНА

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ НА БЪГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА ЗА РЕЛИГИОЗНА И ЦЪРКОВНО-ОБЩЕСТВЕНА ПРОСВЕТА

ГОДИНА XXVII, БРОЙ 22

СОФИЯ, 27 МАЙ – 2 ЮНИ 1996 г.

ЦЕНА 10,00 лв.

ПЕТДЕСЕТНИЦА

„Якво и в се езици, като че огнен... и се скрива по един на всекиго от тях“ (Дейн 2:3)

Каква ярка тържественост и с колко молитвено възторг празнуваме светлата Петдесетница! Велик ден, в който божествен огън на Светия Дух слезе над апостолите и влезе в света. Ден, в който се роди Христовата църква. За това знаменателно новозаветно събитие ни разказва св. евангелист Лука в книгата Дейния на светите апостоли (2:1-47).

Прощавайки се с учениците Си при Савето славно Възнесение, Спасителят им поръчал да стоят в Йерусалим, „докле се облечат в сила отгоре“ (Лука 24:49; Дейн. 1:4-8). В очакване на това заветно обещание светите апостоли, заедно с Богинята Майка и други благодетели мъже и жени на брой 120 души, след заварването си от Елеонската планина пребуздали заедно в молитва и единомислие в Сионската горница (Дейн. 1:13-16). И ето, в ранен утринен час на десетия ден от Възнесението на Господа, когато всички били потопени в пламена молитва, внезапно се чу шум от небето, сияни дихал силен вятър, който разтърсал и възпалил горницата. Заедно с това се чули и езици, като че ли огнени, които се разделили и застанали над всекиго едно от молещите се. Всички се изпълнили с Дух Свети и започнали да говорят на разни непознати за тях езици, „според както Духът им даваше да изговарят“ (Дейн. 2:4). Това необичайно събитие не останало незабелязано от народа, който по случай празника на юдейската ветхозаветна петдесетница този ден изпълав улциите и площадите на свещения град Силният шум смутил града. Разноезичното множество поклонници за празника – набожни юдеи от Палестина и от оградените предели, както и прозелити – езицици, приели юдейската вяра – се събрали около дома, в който пребъждали апостолите. Възникнал явствен – шумът и огънят – вечно се били прекратили, но нищо, несъмнено породило навалцата. Всички били смаяни, като слушали как тази нурка галилейци говори на различни езици „за великите Божии дела“. Тогава св. апостол Петър, озарен от Светия Дух, издигнал глас и произнесъл адхумен проповед за изпълнението на предказаното от древните пророци чуждо събитие – излизане на благодатния Божии дарове над израелците (Ис. 44:3; Йои 2:28; Зах. 12:10) и за прославата на развизан и възкръснал Исус. Пламенното мисионерско слово на св. ап. Петър дълбоко развълнувало сърцата на присъстващите. Мнозина на другия сурд приели призива на апостола за покаяние, повярвали в Господа и се кръстили. Тенчест брой възизал на около три хиляди души. Това била първата благодатна митва за Евангелието (Мат. 9:37; Лука 10:2). Така била поставена основата на Христовата църква в света.

Първата новозаветна Петдесетница съвпадала с празника на еврейската ветхозаветна петдесетница, установен за спомен на Синайското законодателство (Исх. 20:1-17; Втор. 5:6-21) и свързан с наредбите на закона за принасяне ежегодно на първите земни плодове като благодарствена жертва на Бога (Исх. 34:22; Лев. 23:16-17; Числ. 28:26; Втор. 16:9-10; 26:2, 10). В това вълнено съвпадение се крие дълбока символика и вътрешен догматичен смисъл. То разкрива основното различие в духа на двата завета.

Свети евангелист Йоан Богослов пише: „Законалъ бе даден чрез Моисей, а благодатта и истината прозалие чрез Исуса Христа“ (Йоан 1:17). Законът и благодатта! Синай и Сион! На скалистия връх на Синай, обитан в гъст облак, сред огън и буря, чрез Моисей бе даден написаният на двата каменни плочи ветхозаветен закон (Исх. 16:19; 24:12; Втор. 5:22). Той бе провикнат от дух на робско подчинение и вълно обредно благочестие. Този закон бе само предпобор и „смяка на бъдещите блага“ (Евр. 10:1), „изпитание в Христа“ (Гал. 3:24). Безислен да оправдае, да оживоти и да даде спас (Гал. 2:16; Рим. 3:20; 8:9). В молитвената горница на Сион – духовна висота на христовия святост – „горния Йерусалим“ (Гал. 4:26; ср. Евр. 12:22), бе възвестен написаният на скри-

Тропар, гл. 8

Благословен си, Христе Боже наш, който направил премъдри ризарите, като им изпрати Дух Свети и чрез тях улови вселената. Човекоче, слава на Тебе.

жалите на сърцето новозаветен закон на духа, законът на любовта, богоносността и свободата (Йоан 1:12; Гал. 4:31; Рим. 8:2, 14-15; Еф. 1:5). В Сион бе дарувана Богинята благодат, „спасителна за всички човече“ (Пит 2:11).

В деня Петдесетница Църквата Христова се роди в света при необичайно явление: шум от небето, като че... силен вятър и „езици, като че огнени“. Тия изключителни небесни феномени бяха символи и указание за исторически път и съдбата на Църквата на земята.

Църквата Христова ще живее, ще възраства и ще се утвърждава в света сред буря – бурите на грехо и земната съпротива, буря, идващи от „подиребесните сили на злобата“ (Еф. 6:12). Колко и какви ли не жестоки буря арстно връхлиташа върху корабите на Църквата, за да го разломат и унцикват! Бурите на кръвни гонения, бурите на аполоучен ереси, разколи и дисциплинарни разделения застрашаваха мира и разкъсваха единството на Църквата. Нивят на три века беснеше срещу кораба на Богинята Църква, опянал белите плаща на мира и любовта сред пълнелите възли на житейския океан! Злобата и жестокостта се развиха в скалата на вярата (Мат. 16:18), в Живия краевъзлик Камък – Христос! (Пс. 117:22; Марк 12:10; 1 Петр. 2:6; Рим. 9:33; Еф. 2:20). Дивекът от благодатния полей на Светия Дух, този божествен кораб премина преи бурите на вълкосте наваред, величността и тържествеността и вече даваше столетия носи на света утеха, радост и спасение!

Слунаутят от небето божествен огън на Светия Дух, който в деня Петдесетница запали сърцата на апостолите, вече даваше света гори в Църквата, свети в живота, тогли, пречиства и възражда сърцата (Мат. 5:14; Мат. 3:3).

Първият благодатен дар на Светия Дух, който слезъл над апостолите, бил предказаният и от Христа

ОТНОШЕНИЕТО НА ЦЪРКВАТА КЪМ ЛИЧНОСТТА НА БАБАТА-ЛЕЧИТЕЛКА

НА СТР. 3

КОЛКО ГОДИНИ ОСТАВАТ ДО КРАЯ НА СВЕТА

По повод публикациите и спекулациите на тема „апокалипсис“

НА СТР. 4-5

КАДЕНЕТО С ТАМЯН ПРИ БОГОСЛУЖЕНИЕТО

Историческа ретроспектива и съвременна практика

СВЕЩЕНОМЪЧЕНИК ТЕРАПИСТ СЕРДИКЙСКИ – ЖИВЕ на родния светец

НА СТР. 6

БОТЕВИЯТ ПОМОЩНИК ОТЕЦ САВА КАТРАФИЛОВ

НА СТР. 8

(Марк. 16:17) дар за говорене на различни езици. В Библията (Бит. 11:1-9) е описан дивен чешелен случай, когато като наказание заради човешката гордост Бог размислил езиците, осуетил едно дряно намерение и разделил народите (Втор. 32:8). В деня Петдесетница езиците на любовта се превърнали в небесен дар за всечовешко, вселенско единство. Това е изразено прекасно в църковната песен на празника: „Когато Въвсияният слезе и размисе езиците, Той раздели племената; когато раздаваше огнените езици, Той призова всички към единство“ (Конфак).

Петдесетница е не само спомен и символ, но и жива реалност. Като пълнота на благодатните дарове на Светия Дух Църквата реално пребува в постонна Петдесетница. Пълностворително потоци на благодатна благодат, „живата вода“ (Йоан 4:10, 14) от деня Петдесетница вече давадат века текат в оградата на Църквата. Чрез светите Тайнства Църквата приобщава израелците към тия дарове, които възраждат и издигат сърцата в чистота и светост, за да цфти живост в благуване и красота!

„Дух Свети винаги е бил, е и ще бъде!“ – Това е завършителният акорд на безсмъртната симфония на светлата Петдесетница!

Светият Дух е необходим за света! В днешния тържествен ден, когато и природата дава от своята разкошна премина за украса на Божините храмове, Църквата от всички свои отпир, обичичи със зеленина и цветя, отправя своя съществен молитвен възкряние Венчоснония „Учештият Дух на истината, Съкровице на Благата и Подател на живота“ – „Дойди се весели в нас!“

Горещо да молим Бога да разпали огъня на Светия Дух в сърцата ни! Този божествен огън да пламне в света, да пречиства и преобразява живота ни – за вечна прослава на Светата Живоначална Троица!

Илиян Дамьань ЙОРДАНОВ

ОГНОШЕНИЕТО НА ЦЪРКВАТА КЪМ ЛИЧНОСТТА НА БАБАТА-ЛЕЧИТЕЛКА

Съвременни измерения на феномена

Българският народ приема християнството още в зората на своята история. Много литература е написана за християнизацията на българите, много сторове са описани и все още се водят за стелената на религиозност на българския народ, като че ли вярата мога да бъде количествено определена, измерена, оценена. Може ли категорично да се твърди, че езическите реминисценции са по-силно изявиени сред нас, българите, като "изявници по дух", отколкото сред другите християнски народи и кой учен би се наел да защитавя тази теза, след като се запознае с чуждия фолклор така добре, както познава българския. Удивително много са общите намерения, сходните магически ритуали, наикрат вярата, че всичко това е "християнско", "угодно на Бога и Божиата майка".

Суверитата процъфтяват дори в онези векове от византийската история, които се наричат "златни" за Църквата — азиатци, заради плодотворността на църковните автори, заради масовото приемане на християнството, заради високата степен на ангажираност на обществото към всички проблеми на Църквата и най-вече към спорове за чистотата на нейното учение. В една своя проповед "За суверитата и за това, да не вярваме на магьосниците" са Йоан Златоуст казва на своите съвременници: "Какво да кажем за онези, които прибавят към вярчването? Отговор ми, товави ли е нашето учование, че след кръстната смърт на Господи да възникват надеждата за спасението на нас тези вярчители? Нима, тъй не знаваш какво е извършил кръстът? Той в разрушил смъртта, умцелил греха, унищожил ада, съкрушил силата на дявола. Нима след всичко това Той не заслужава да ни вярваме и да се уповаваме на Него и за телесното си здраве? Той е обисвил цялата вселена, а Ти не се надяваш на Него! Каж ми, какво това заслужава? Ти прибавяш към вярчването, въвяж-

даш в дома си избирани ливни старци и не се черпиш, не се справуваш да вършиш такива дела. Но ето кое е най-изтърпимото в тази самокама — когато ние учееваме и отключваме от нея, Гдосиде, ти си отпразнил казвет, че си мисли, колко вярчители, а християнини, и тя никои друго не признава, освен името Божие. Но тъймо затова аз особено я ненавиждам, като се отращавам от нея: за това, че тя използва Божието име за зло, за зло, за ли, наричайо себе си християнка, върши езически дела. И Божеве са признавали името Божие, но са си оставали Божеве. Те са казвали на Христос: "Зная те, кой си Ти, Светия Божий" (Марк 1:24), но Той им забранил да говорят и ги изгонил. Затова ви умолявам да се пазите чисти от тази измама."

Но може да се определи категорично някой период от историята като изключително благоприятен за появата и разпространението на тези вярчители. Те присъстват във всяка традиционна култура на всеки етап от нейното развитие и няма време, когато да е "недочувано" човешкия страх от неизвестното. И днесоремно с това сплюто уповаие в чуждото, а също така неизвесност, откоето единствено би могла да добре опомоща. Човекът, независимо от епоката, в която живее, като същество от плът и дух, има нужда от материализация на своята вяра. Той търси естествена и Църквата се съобразява с нея, създаващи в продължение на векове великолепен култ, който чезва сетивата да затроне човешките души. Близо тайнство има своя видима страна, предизвикана именно за получаванята благодати. Видимите действия укрепват неговата вяра, която по думите на св. ап. Павел е "представта за невидимото като за видимо". Според църковното учение за човешката природа всяка естествена потребност у човека, заложена от Самия Създател, има своя отговор. Всяка естествена нужда може да се

изроди в страст и вече не човекът да владее над потребностите си, а страсти да направляват избора и поведението му. По подобен начин потребността на човека да изрази вярата си и чрез различни действия се изражда в примитивни-срещни религиозности, в суеверия, това е почвата, заради която в отделните народи култури израстват апарата в баичките и врачките. И нщо не е в състояние да изкорени тези обичай сред народа — нито стенописите в манастирите, литургия изобразяващи бабата-лечителка в общение с Божеве, нито разказите и изобразенията на 15-то мистарство на магьосничеството, баичката и призоваването на Божеве, нито локаните слова на църковните като прозвонил Коана.

Няма съмнение, че магическите действия създават предпоставките за развитието на материализма. Действително всички лечители и магьосници в народната култура се основават на мисълта, че всичко в света, в това число и божественото, е свързано с причинно-следствена връзка, че споредните ритуали могат да дават в ръцете на човека сила за управлението на природата и божествата. В това отношение може да се подкрепят Фрейбур, който казва, че магизма е била предшественица на науката. В своя труд "За произхода на религията" отец Александър Мен казва, че в магизма почвено от всичко е намерило израз египетското мумифициране на човека, неговата воля за власт. Той все повече се привлича от външното, плуското. Затова обществена природа често изстелва Бога от човешкото сърце. Такива са корените на натуралистическото идопоклонство. Обачи прозвонил за магическите церемонии на трябва да се овладее само с божествата на душата (имахос се предвид различни форми на личностни отклонения, неврози и др.); недръгът ту — по-скоро духовен. Природният детерминизъм на парадния свит човекът прнавяа и в отношението си

към Бога. Той търси механични начини и прийоми, които биха могли да заместят невидимите същества да се поодичат, тъй като главният двигател на магизма е собичността, този извечен заплюд на любовта.

В светлината на тази думи на а. Александър Мен може да си обясним и социалната страна на феномена. Вана. Тя е обвзана на бабата-лечителка, оцелил в гордието на натрапен материализъм, отговаряща на всички онези предстат и изживяния към личност — посредник между света, в който живеим и вярваме, и силзи, за който подпоираме, че съществува. Феномент Вана в края на ХХ век показва, че основател причина за процъфтяването на баичката в народната култура не е нивото на научно развитие на обществото, нито личната интелегентност на приотвънните към нея. Край къщата на лечителката в Руинте чакат всички — силни и интелектуалци, ивирати и антеисти. Тук предмет на коментар е не конкретната личност на тази съвременна лечителка и баичка, аче митологизирана в народното съзнание, а дуохватна атмосфера, в която расте вярата в нея. Вярата, дуря и в магизма, е актив на личен избор. Но неграждано е на правените този избор да ангажира с него и Църквата — тя не може да приеме магизма, той е чужд на нейната същност. Църквата е мистото, където се срещат отново Бог и човекът. Последростенно за природните стихии, на творенията, окръжвава съюза между Бога и човешкото, възкръсването в Богочовек Христос. Затова е така категоричен гласът на Църквата, звучещ във ковче: "Не бива да се намича у тебе... предкавяга, гадател, врачак, магьосник, омаиник, ни който извиква духове, ни възлещени, ни който пита мъртви, защото всеки, който върши това, е гнусен пред Господи" (Бтор. 18:10-12).

Златина ИВАНОВА

Дискусия

ЗА РЕЛИГИОЗНОТО ОБРАЗОВАНИЕ В СВЕТСКИТЕ УЧИЛИЩА

В какво според вас биха се изразили нравствените аспекти на религиозното обучение в светските училища?

Християнството е учение, което съществува в себе си, закните нравствени принципи, да които е достигнало човешвото. То е подложено на множество в ижакции гонения, но като световната вянаги победила гонимата, така и то винаги победило и излязло над всичко, в които са изискали да го удурят тайни хора. На какво учи то? Само на доброто. "Не убивай", "Не кради", "Не лъжесвидетелствай" и "Не пожелавай нищо чуждо". Точният родителски глас гласи част от Божиите заповеди.

Не може да искаме от децата да бъдат блестящи литератори или математичи, или преизявители истории — без да сме ги подготвили да се чувстват в обществения си околнество — да сме ги научили на прошка и любов към ближния, на отзивчивост и състрадателност. Християнството е най-светлото учение за живота и света. До началото на учебната 1944/45 г. в училищата се преподава аверчание, съществува християнски младежки дружество, посочваат се масово църковни служения. Но в началото на 1945 г. с указ се

забралява обучението на деца на религиозна просвета. И тогава проф. Йозан Снегаров каже: "Ще дойде време, когато ще се берат горещи плодове, ще се остане събдочността грешка и премакването на религиозната просвета". Неговите прочоци думи сега са действителност; пръстено и перочница в детско-юношеската възраст взимат астрастриителни размери. Без страх, без силни се краде, безчестия убива, безчестия убива, който вдигна грех, който съща бача и го убий по най-съществен начин за наследство (случай в ж. "Огня култур"), беще заложан в "училища с основната принцип на християнско-човечко — положителност тева нмичше да се случат. Същото се отнася и за онези сил, който убий пак своята майка (случай в ж. "Обели"). А нима са само тези случаи? ... Заплашайа тогава, човекът потърпял утас и погнус... И тук му е мястото да се цитира думите на един вълшебен владетел (Фридрих Велики) към краля на своя империя: "Аз бих дал моят най-прекрасен победя, ако бих могъл да дока-

рам отново религията и нравствеността сред мой народ в онова положение, в което ги заварих при въвякването ми на престола."

В този бурен век, когато се стремим да създадем здрава и делеспособна демокрация, най-важно е необходимо събдочително на християнски дух. Основната на този политико-социален процес е личностна, нравствена. Любвта към ближния е върховна човешки дълг, но тя е чувствена, което бже винаги има на може да бъде трайно. "Може ли демята да ражда, ако не е свързана с животна енергия? Иначе как да ридне на сплъщето?" — пита проф. Снегаров. — Същ така и хората се нуждаят от вянаги духовна сила, която да ги възражда и вдъхновява за добри дела."

Християнската религия открива на света така живогворещата сила — духа Христоса. "Там, който клокочат най-дирво човешките страсти — светлината Христоса може да внесе пътно саморазрешение" (проф. Снегаров). Историята на мистото казва, че множество велики учени — философи, астрономи, математичи, естествоизпитатели, като Паскал, Декарт, Колридж, Келпър, Нютон, Айнщайн, Пасъвър, Павлов и др. — са били религиоз-

ни и не са чувствали никакво смущение и пречка в своята работа, а тично обожавали — дълбоко и по-локало въздържанието в нас.

Хуманно общество може да се строи без господар, но без Бог — без православната християнска вяра — НЕ! В бившата СССР — през време на революцията и след нея — тази вяра беще популяна, статична и хипиди духовна биха изобили, много църкви разрушени или затворени. В Москва с вяра са разрушени сордем манастира, някои от тях — архитектурни паметници. Сета повече се издига вяра у руски човек се възвръща с нова сила (наскоро Московският патриарх Алексий II положи основата на храма за изграждане отново на разрушени в ястре манастир в Кюмьки — "Св. Спаса").

В 41-во училище в София жк. "Патриарх Евтимий" за пръв път в страната бива въведено изучаването на вероучение от началния до горниш курс. Децата отначало са насочени към вянаги двуката "вероучение" със "зверуването". Но когато започнали часовете с изучаване на големите християнски истини — всички слушали със затан дж. Ща центрир изказвания на деца оттам в един зжеднявник;

"Случаило се е някой от нас да изграбим от часовете по физика, по математика, но от часовете по вероучение — никга не сме прашали това."

Жка Елена Погледорова — член от Комисията по вероучението в 36-те Народно събрание, навяря изявление по телевизията, че не можело да се въведе задължително обучение на децата по вероучение, тъй като образованието било светско. Със същия аргумент излезе и Министерството на образованието, науката и технологиите. Докато има такива разсъждения, няма да се въведе задължително обучение на децата по вероучение. Не бива да се чака повече — доага три поколения на духовна слепота да стигат!

Основна на християнското учение трябва да се въведе още тази учебна година и то да бъде преподавано от боголюби, но не от светски гледи.

Райд КРЪСТЕВА — 67 г.,

сметоводителна директорка,

д. Червен бряг

КОЛКО ГОДИНИ ОСТАВАТ ДО

Статия със заглавие "Остава 5 години до Апокалипсиса", публикувана раздалена в популярен ежедневник, разтърси духовете на много не само невярващи, но и вярващи хора и продължава да бъде коментизирана от различни гледни точки, с различни степен на емоционалност и компетентност. Нека да внесем яснота по въпроса. Да започнем от самата дума "апокалипсис". Преведена от гръцки, тя значи "откровение". За какво тогава става дума и защо хората започват търсене да разглеждат страниците на Библията и да търсят там потвърждение или опровержение на заглашителната статия.

За астрологична и астрологична ЦВ вече нееднократно писа. Християнското отношение към тях е ясно и категорично. За "конкуренцията на астролозите... така наречените професионали на Стари Закон" нека всеки сам да си състави мнение, като вземе в предвид Псалтира и самостоятелно да провери и да се убеди дали наистина, "започвайки от 1901 г., на които съответства първият псалом, всеки следващ стих отговаря на всяка следваща година". И дали "Псалмите са предrekli възхода и краха на Хитлер и Садам Хусейн".

Който съумее да открие, че псалми 39 до 45 "предричат съдбата на хората през Втората световна война", осмислявам се да твърдя, че има твърде богато въображение.

Но хората наистина вярват са се замислили за края за свързката на света и на световната история. И сега християните търкуват книгата Откровение на свети Йоан Богослов, изчисляват, "назначават" дати за последния ден и последни часове. В българската Библия, издадена в София през 1925 г., Пасхалията (датите за празнуване на Великден) е изчислена и посочена до 2012 г. От тогава и до сега немалко хора, реалносно изследващи християнската (православна) вяра, виждат в тази дата знак (белег) за края на света, т.е. че след или през 2012 г. идва последният ден.

Какво е възможност учението на едната света, вселенска и апостолска Църква за края на света? Има ли въобще такава? Да, такава учение има, съществува и се казва есхатология - "учение за последните събития в света, за крайни дни... (Ден Господен)", според "Кратка Богословска енциклопедия", 1993 г.

Ще предизвикаме да започнем на Спасителя учениците. То започват кога ще бъде краят. Но на Господа не Му било угодно дори на най-благите. Си ученици - апостолите, да открие Тайната за този велик предпоследен ден за края на света и за Страшния съд. "Той им отговори: не се пада във да знаете времето или дните, които Отец е полагал в Своия амант" (Днев. 1:7). И още: "А за оня ден и час никой не знае, нито небесните ангели, а само

мо Моят Отец" (Мат. 24:36). Същите думи на Спасителя споменава и св. евангелист Марк: "А за оня ден и час никой не знае, нито небесните ангели, нито Син, а само Отец. Внимавайте, бъдете будни и се молете: понеже не знаете, кога ще настъпи времето" (Марк 13:32-33).

Само тези две посочи като не трябва друг отговор на този въпроса ги въпроси. От историята се знае обаче, че през всички векове хората очаквали края на света на определен от тях самите дати, както и това, че нито една от тези дати не е оправдала техните прогнози.

Напоследък особено често наблюдаваме същото явление при различни светли. Тук няма да спираме внимание върху тях. Ще насочим внимание към цър-

ковни хора, активни, "практикуващи" християни.

От края на 80-те и особено в началото на 90-те години на нашия век (т.е. само преди няколко години) в християнство, а и в светски-те медии, третирани християнски теми, много се е писало за 1992 г. като за година на идването на антихриста. Тогава се подготвяло обединените на 12-те страни от Общия пазар в икономически и политически съюз, от който се очаквали големи социални възможности за тези страни, а и за целия свят.

Християнският свят обаче, който знае, че материалното благосъстояние не гарантира съществуването в духовния живот, а тъкмо обратното - че колкото едното израства, другото се понижава - според думите на св. ап. Павел, с тревога и недоверие очаквал 1992 г., като се опасявал, че извършено зряне на им материалните блага ще доведе до увеличаване на злото, което и без това вече тържествено в сегашния свят и което отдавна е преминало азиатски граници. Тяхва очаквания били подхранвани и от съществуващите отдавна преследвания за 1992 г. на някои светци, Йерарси и преподобни: св. Нифонт Константинополски, преп. Нил Афонски, преподобни Козма Етолоски, Савва от Калитинос, Калник от манастира Черника и други.

Св. Калник в живот през 1787-1860 г., бил основател на манастира Черника близо до Букурещ (Румъния) и в продължение на 31 години бил негов игумен. Сега в големата църква на манастира се съхраняват чудотворните мощи на преподобни, които дават на вярващите изцеление от телесни и душевни недуги. Най-близкият ученик на преп. Калник, архим. Балдуи, който за погизата на духовните братя съставил животополн на свой учител, свидетелствал, че видал много чудесни прояви в живота на светия старец, от които описал само малка част.

Игумен Калник бил велик подвижник, придобил много духовни дарби. Около него се събрали голям много манастир и старият манастир станал малък за всички. Било решено да се построи нов манастир, но игуменът се колебавал и се бавел. През това време в Румъния се разпространявали преследвания за Страния събития, които щели да станат през 1848 г. - края на този свят и началото на новия.

Развълнуван от такива мисли, една нощ той се върнал в своята клетка след божествена служба. Изведнъж той се озовал като наляне прел. св. Николай - просветител на манастира Черника и за великочелник Песри - в чест на който трябвало да се строи новият манастир. Той започнал да утвържда св. Калник, че не започва строежа, въпреки че имало средства.

ЦЪРКОВНА ПРОСВЕТА

Продължение от стр. 21

Ще трябва да отбележим, че вечният Бог предпазва света не само материално, а логически. Никаква времева празнота между съществуването на Бога и сътворението на света. И трябва да добавим също, че ако светът се скъва логически като произлизат от Бога, то от това не следва, че той е съвечен с Бога. Въпреки факта, че времето не предхожда света, установяването на началото на света е възможно и необходимо. Сътворението е повиквано на света от небитие в битие, предхождано от свободното решение на Бога. От това е ясно, че творческото действие на Бога като продукт на волята на Бога трябвало да се появи при начало на света във времето. Светът не е вечен, но творческата сила и воля на Бога, които повикват света към

битие, са вечни. Така се запазва независното понятие за абсолютното същество, което е създадо света. Бог възприема обаче нещата в света като свързани с времето, тъй като "всичко е изправено през време" (Пс. 103:24). Захващайки настъпващия парграф, подчертаваме, че ангели ще трябва да различават вечната воля на Бога за света от резултата на сътворения свят във времето.

3) Причината и целта на сътворението

Вече формулирахме допълнителната истина, че светът е плод на свободната воля на Бога, а не на случайност или на необходимост. Това обаче ни води до въпроса: Кога причината и целта, за които Бог е създал светът трябва да отбележим, че причината и целта съпадат. Те са едно и също нещо по-

неже става дума за свободното действие на Бога, което може да стане по-ясно по начина, който поддържа на Неговото съществуване. Трябва да отбележим, че волята на Бога е вечна и ангели действат и не се различават от Неговата същност. Така става ясно, че целта на света не може да се търси извън Бога, тя е Сам Бог.

Бог е създал света от благостта Си

и за слава на Своята благост. Възвелявател на божествената благост са разлукните същества, които се наслаждават на благата, дадени им от Бога, обичай Го и възвеляват божественото Му име.

Целта на света може да се раздели на непосредствена и окончателна. Първата е частната на разумните същества, а втората - славата на Бога. Священото Писание ни потвърждава това: "Небесата проговарят славата на Бога, и за делата на ръцете Му възвестява тървота" (Пс. 18:1). Както и: "Всички дела Господни, благословите Господа, лейте и Го прославяйте всеки" (Дан. 3:57). И ангелският свят потвърждава целта на света: "Слова въз-

вешните Богу, и на земята моя, между твореще благословения" (Лука 2:14), т.е. няма биде слава на Бога в най-високите части на небето от живещите там ангели, и по цялата земя, което е разбунето от греха и насилиството му срещу, нека се въздари божествеността мир; понеже Бог ома е лявил ярко благословенията Си към хората с възпяването на Своия Син.

Целта на сътворението произтича и от отношението на творението към изкуплението, тъй като изкуплението е свързано на творението, а целта му е осъществяването на царството Божие за Негова слава. Господ в Първоесвещеническата Си молитва казва: "Аз Те прославям на земята, свърших делото, що Ми бе дадено за изпълнение" (Иван 17:4). И св. ап. Павел подчертава: "Както предпадат на ти основи за Себе Си чрез Исуса Христа, по благоволение на Своята воля, за да бъде хвалена славата на Неговата благодат, с която Той ни е облатогатил чрез Своя Възлюбен" (Еф. 1:5-6), т.е. със Своята любов ни предпадат да бъдем осминовени чрез Исуса Христос съгласно

КРАЯ НА СВЕТА

Обкванат от страх и трепет, игумен Калиник отговори: "Простете, Божии светци, но аз, както прочетох някои предказвания за бъдещето, бях сигурен, че през 1848 г. ще дойде краят на света". Светците му отговориха: "Недай на итак!"

Преподобният обикнал погледа си на изток и не видя вече небето, а само Божествена светлина. Той се уплаши и паднал на земята, но светлице го вдигна и каза: "Недай на итак и ще разбереш тайната на Провидението".

Св. Калиник, укротен от Божията благодат, видя на небето Св. Троица, както се изобразява на иконата. А под нея видя големия сияещ пергамент, на който с големи букви бяха изписани: "7500 години от Адам". Светлице каза: "Бъждаш ли, не през 1848 г. е краят на света, но тогава, когато ще се явобави 7500 г. от Адам (т.е. през 1922 г.) и заповядади неважно да започне строителството на нов манастир."

Интересни са думите на св. Иван Златоуст, казани пак по този въпрос, защото и неговото писание се интересувало от въпроса кога ще е краят на света. Ето какво пише великият вселенски учител и светилник: "Ако Господ би пожелал да погуби света, Той би могъл да стори това лесно и просто. Няма нищо по-лесно за Твореца, Който всичко е сътворил единствено със словото, в един миг пак да превърне света в нищо, от което Той бил сътворен... Но Бог, в Своята велика грижа за нашето спасение, предвидително ни предупреждава за наказанието, което Той ще ни даде. Предупреждава именно за това, та да се изпълним със страх пред Неговия гняв, да се откажем от греховете си, за да остане неизпълнена Неговата присъда."

Така например Той постигнал в великия град Ниневия, беззащитна в която били надимални всякакви мръка. Той прати пророк Иона, за да им каже: "Още четиридесет дни и Ниневия ще бъде разрушена!" Обаче ниневитяните, като чули това, не загубили надежда. Те повярвали на Бога и като наложили строг пост и на хората; и на животните, се казали във времето, посявайки гравите си с ленен. И Бог, като видял покаянието им, се омилостивил към тях и наказанието, което трябвало да ги постигне, не ги сполетяло.

Също така и преди потопя земята се била изпълнила с хорските беззакония, за които Бог решил да погуби греховните хора. Обаче не го направила неважно, а ги извел от това 120 години по-рано. После заповядал на Ной да строи ковчег, върху който той се трупил 100 години, за да моят хората, като видял това, да се възмудат и да се върнат на правия път. И чак тогава, когато Бог видял, че хората въпреки всичките погубени предупреждения не се отвърщат от злото, Той ги погубил чрез потоп."

В такава светлина трябва да се разбира и описаното предказание на св. Калиник, както и редица полнчи от последното време: явлението на Божията Майка, убеждаваща хората да се покаят, пла-

чуците и миролюбивите икони, поощаващи се кандила и други. Защото и в наше време беззаконията са се умножили безмерно, но Бог в Своята милосърдие и обич към хората ни предупреждава предвидително, за да не ни подлага на наказание, но да можем ние да се опомним и да се отворим от греховете си.

И все пак някои признаци за приближаването на края на света и Страшния съд Господ Иисус Христос открил на хората (напр. в Мат. 24:3-33; Марк. 13:3-29; Лука 21:7-31). Един от важните белези е фактът, че св. Евангелие вече е разпространено из целия свят (Мат. 24:14; Марк. 13:10). "А някои страни, които нашата България, например, биват евангелизирани дори повторно). Друг белег обаче е необичайният успех на злото в света (Мат. 24:7-12; Марк. 13:6-9, 12-13; Лука 21:10-12, 16-17, 20-22; 2 Тим. 3:1-5; 1 Тим. 4:1-3). На въпроса: "Но Св. Човекът, кога дойде, ще намери ли вяра на земята?" (Лука 18:8), отговорът е еднозначен. И макар че през всичките времена след Христа хората намирали някои белези от споменатите в Свещ. Писание признаци за края на света, Господ е поощил и такива знаци, предшестващи Неговото бъдещо идване, които още не са се сбъднали. Необичайните явления в природата например: "... слънцето ще потъмнее, и месечината не ще даде светлината си, и звездите ще изпадат от небото, и силите небесни ще се разклатят". За същите явления в природата говорят светите евангелисти Марк (13:24-25) и Лука (21:25-26), както и старозаветните пророци: Исаия и Иезекил. "Звездите небесни и светлата не дават от себе си светлина; слънцето се помрачавя при изгрева си, и месечината не силе със светлината си" (Ис. 13:10). "Слънцето ще се превърне в тъмнина, и месечината - в кръв, преди да настъпи денят Господен, велик и страшен" (Иезекил 31).

Достатъчно е да погледнем звездното небе в пълна лятна нощ, слънчевия изгрев или залез, за да се убедим, че тези грозни предвещения на последния и страшен ден на Господното идване още не са дошли. Звездите небесни и светлата все още излъчват светлина; слънцето не се помрачавя при изгрева си и месечината силе със светлината си. Слънцето не е превърнато в тъмнина и месечината - в кръв... Въпросът обаче е: докога Господ ще отлага изпълнението на присъдата си над нас за нашите беззакония? Ще бидем ли ние като ниневитяните, или като съвременниците на Ной?

Все още има надежда Господ със Своето дълготърпение и обич всега да отдалечи от нас времето на Второто Си страшно пристъжение. Защо? Отговорът пак намираме в Священото Писание: "Господ не се баля да изпълни обещанието Си, както някои смятат това за бавене; но дълго време ни Търпи, понеже не желане да погуби някои, в които да се обърнат към покаяние" (2 Петр. 3:9).

Олга ИВАНОВА

КАНДИЛОТО НА МАМА

*Със какво трепет чистете го тя,
преди за празника свещен да го запали,
как нежно пльвае го нейната ръка,
с очи за пълна му тайнствен
заключия.*

*Ава смъртта дойде във зноен ден -
плати мама в нахкущието,
кандилото, забравено от мен,
остана се години във лезето.*

*Случайно зърнах го сред паяжина, там,
на каленика хабен вид съмгачно,
във погледа ми мигам пълна грам -
защо не го потърся тук по-рано!*

*Кандилото докоснах със ръце
и сякаш прашина икона ме погледна
с усмихнато сияещо лице -
докосването да не е последно.*

*И като мама с трепене ръка
изтръх прахта от старото кандило,
за да завети чисто вечерта,
той както дълго, дълго бе светило.*

*И там, окачено на балата стена,
със пльвака си мръка то погали,
почувствах как във вечерната тишина
очите ми от пльвака са засияли!*

Георги ЗАХАРИЕВ

КАТЕХИЗИС

но волата и благоволеното, което има, да да се отпачи, за да се възхвалат и слави величното на благодатта и на Неговите богати дарове, с които ни е дарил благодатта Си чрез Свои Възлюбен Си.

Щастливо на разумните същества е мърдата за слава, въздавана на Бога: с увеличаването на щастията се увеличават и признанието и възхвалването на Божията благодат. А колкото по-големо е възхвалването на Божията благодат, толкова по-големо е и блаженството на човеците и ангелите.

4) Рядът на сътворението

Православната ни Църква учи, че светът е създаден в шест дни. Първо били създадени най-простите и несъвършени видове и след това по-съвършени и многосъщностни. Само с оубеформатна материя. В първата глава на книга Битие имаме пълно посветоване на творческия процес: "В начало Бог сътвори небето и земята... След това от тази безформенна материя Бог е създал различните видове,

ето на света имат важен характер.

Священото Писание не е наричало по научно природознание. То просто излага нещата във форма и с вяра, която съответства на идеите и свещеното на хората от времето, когато е написано, и има за цел само да изтъне Бога като Създател на света.

2. БОЖИЯТ ПРОМИСЪЛ

а) Видове на Божия промисъл.

Промисълът на Бога е нещо, което интересува пряко вярващите и което възнува душите им. Това, че той съществува, го учи Църквата ни, казва го Священото Писание, свидетелства го историята на света и всекидневния живот на хората.

Божият промисъл е продължение и допълнение на сътворението. Сътворението и промисълът на Бога са действие, които са дълбоко зависими и взаимно се възпитават. След сътворението Бог не е оставил света на произвола на събития: грижи се за го поддържа и ръководи.

Така Божия промисъл се нарича из-

тересът, който Бог има за запазването и управлението на света. Всички Творения са зависими от промисъла на Бога. Божият промисъл пази и ръководи света. Няма случайност и нищо не става случайно. Всички неща трекат да бъдат промисъл на Бога. Не е било възможно блягане и мърда Бог да изостави сътворения на Него свит Бог. Своя промисъл. Божият промисъл включва запазването и управлението на света. Бог се грижи и действа за запазването на сътворените неща и направлява света към постигане на висшата му цел.

Следва

†Траянополски епископ ИПАРИОН

КАДЕНЕТО С ТАМЯН ПРИ БОГОСЛУЖЕНИЕ

Тамянът е благовоена смола, която дава бляг благоухан дим, когато гори. Затова той от дълбока древност е външен свидетел израз на молитвата, на жертвеното приношение.

Каденето с тамян има и дълбока символика. Издигането право нагоре на дима се е считало от древността за потвърждение, че просятелната, благодарствената или хвалебната молитва е пречета от Бога. В Библията се разказва, че първите синове на Адам - Каин и Авел - принасли жертва на Бога. "Каин принесе Господу дар от земните плодове; и Авел също принесе от първородните на стадото си и от тлъстината им. И Господ погледна благосклонно на Авела и на дара му; а на Каина и на дара му не погледна благосклонно. Каин се много огорчи и лицето му се помрачи" (Бит. 4:3-5). Външен израз на благосклонността към Адел по предание е, че дим от жертвата се издигал право нагоре към небето, а на неблагосклонността към Каин - това, че димът от жертвата се влячил по земята. И в злобата си Каин убил брат си Авел.

Молещи по Божие откровение в порчап на брат си Авел и на синовете му - свещениците, сутрин и вечер да кадат с тамян при богослужението.

Св. цар Давид в 140 псалми в молитва към Бога казва: "Да възледе молитвата ми като тамян пред Твоето лице"

ще; въздигането на ръцете ми - като вечерна жертва" И днес каденето при богослужението има своето място. В аврамизмът от това, в кои моменти от службата се кади, е съществено и символическо му значение. Тъй, при пение песен в чест на св. Богородица то означава нейното благодатно покровителство над израильтяните. При апостолското четиво преди св. Евангелие означава благодарнатата сила на апостолската проповед и пр. Преди да кади, свещеникът благославя кадилицата с думите: "Кадилко Ти принасяме, Благий, а духовно благоухание, което, като пришемя в наднебесния Твои жертвеник, да ни изпрати благодатта на Пресветия Твой Дух", и с каденето прави кръст във въздуха пред иконите и богомолиците. Те се прекръстват, приемайки това молитвено анимане с мисълта, че се издигат като дима от тамяна пред Господа.

Осен в църквата по време на богослужението кръстят иконите кади и в дима си по време на молитва, на някои традиционни вечери, а даже и при посрещане на гости, както е било някога в Рим. Обичай е др се прикарват и гробове на кръст, особено в началните дни след погребението на близък покойник. Въвше каденето в църковно отношение е това, което са благоуханите масла в живота на хората, и нещо повече - благоухан дар на Бога.

СВЕЩЕНОМЪЧЕНИК ТЕРАПОНТ СЕРДИККИЙСКИ

За този свещеномъченик пише Матей Граматик, който бил съвременник на св. Николай Софийски и свързател на неговия мъченически подвиг през 1555 г. и написан с голямо умение Негово слово житие. Там той описва обстановката, в която живял св. Николай Софийски - като географка, така и духовна. В описанието си на духовната обстановка той дава кратки сведения за софийските светци, между които и за св. Терапонт Сердикийски (Софийски). Той пише така: "А когато слушаш за житието на София, на мисли за тукшките, а за небесните граждани, които някога са били наши съпатници, а сега са съпатници на ангелите. Прочее, подобава да помемън дама или трима от тях... Свещеномъченик Терапонт, който, Сердикий жител на това място и през-

витер на сватата Божия църква в Сердика (София), живял с много добродетели и накрая по време на гонението против Християните бил задържан под стража от безаконниците заради Христовата вероизповед. Подир много мъчения и обложки с тамян жалелия верити, той бил изведен вън от града на един ден път и на това място му отпелик гмалта, а така получил мъченическия смърт за Христа. А говорат, че на мястото, където се пропала кръвта му, след време поронал голем дъб, който и досега се вижда, и стават там различни изцеления, когато с впра се приръгва". Днес един дянер от това дъб се пази като свещена реликва в старинната столична църква "Света Петка", където се чества паметта на свещеномъченика всяка година на 27 мей.

Св. ИОАН КРОНЦАДСКИ

Защо всяко моментно движение на сърцето към греха се смята за грех и тутакси се наказва? Затова, защото грехът в малкото и предлощата за греха и в многото; той води към греха във великото, понеже човека днес е просто същество и едно моментно движение на сърцето към греха е вече грех и Тъй, дръколото всеки малък грех води към големи. Той и то се наказва винаги в самото начало и трябва да бъде съкрушаван.

Сърцето за една минута може да се промени няколко пъти към добро или към лошо, към вяра или към неверие, към естественост или към лукавство, към любов или към ненавист, към добродетелност или към завист, към щедрост или към скупчивост, към целомърие или към разврат. О, какво непостоянство! О, колко опасността! О, колко се нужни трезвостта и вниманието към себе си!

БЪЛГАРСКИ ЦЪРКВИ И МАНАСТИРИ

МАНАСТИРЪТ „СВ. БОГОРОДИЦА“ – „СЕДЕМТЕ ПРЕСТОЛА“

В Искърския пролом, от гара Еленина по пътя за село Осеновац, нагоре в Балкана се намира манастирът „Седемте престола“, посветен на св. Богородица.

Манастирът носи това наименование от седемте олтари престола – по два във всяко междураме на кръстовидната му форма, два в притора и един в централния олтър. Подобава църковна архитектурна се се среща никде и манастирът „Седемте престола“ е единствен у нас по своя оригинален градеж.

Църквата е теска, с един кръгъл купол, легнала десами бистрата рекчица.

За началото на манастира няма точни сведения. Предание разказва, че бил основан от княз Георги, брат на Петър Делян. Князът приел монашеството, наречък се Гавриил и когато починал, погребали го край входа на манастирската църква.

Учениите пък откриват тази легенда и тър-

сят началото на манастира някъде в началото на XVI в., позовавайки се на една приписка към ръкописно Четвероевангелие от 1511-о лето, както и на един Службеник от 1554-о лето, съхраняван в библиотеката на Светия Синод.

Потайното и защитено място на манастира изглежда е дало възможност в него да бъдат създадени или пък да бъдат съхранявани доста старинни книги, но за съжаление похабени, погубени от немарливост. Запазени са свангелия от 1737 г. и мнѳеи, печатан в Москва през 1777 г. Името не поощадио тази твърдина на българщината и през 1737 г. свирскаят султан Махмуд Безбожник я подложил на огън и грабеж. Манастирът бил възобновен през 1770 г. от тронския майстор Стоян. През 1779 г. в манастира намерил убежище Софроний Врачански, преследван от кърджалиите. Оттогава е останала една антика – Пленало с инициалите на св. Софроний – „С. Ел. Вр“.

Но последвало ново разрушение и ново въз-

обновяване на манастира от унионите балканци – през 1815 г.

Тогана била съградена и днешната църква, според свидетелството на един надпис през 1868 г. По това време били изорганизиани вътрешното преддверие и куполът ѝ.

Към „любобродните дела“, които вършела манастирът и монасите му, се говори и за Васил Левски. Когато козел из околните села по съзаването на тайното революционни комитети, той намисля добър прием в манастира.

Осен седемте олтари престола, манастирът край речка Габровица е запазил един изключително красив дървен полилей. Надпис от вътрешната му страна говори, че е създаден от възлюбеното майсторство на осеновацки ребарши. Съставен е от шестнайсет отделни части, събрани в чужда хармония.

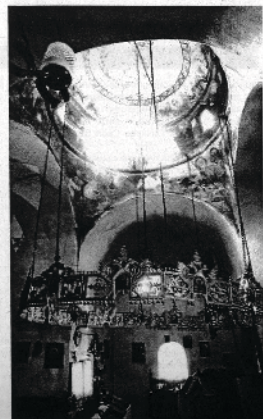
Интересни са и дърворезбите на олтариите на седемте престола на църквата. Паметник на културата са и иконостасните икони, зографисани от иконописца Стоян от Траян.

Не би могла да се отгине и просветната дейност на манастирското братство. Оне през 1849 г. в Ермомах Христофор открил князидо училище за деца от околните села.

Запазени е смислен сюжет и за народния поет Иван Вазов.

Тук през 1899 г. той написал смелата възлюбена балада „Къснелото бие“.

Борис НИКОЛОВ

СВЕТОТО ЕВАНГЕЛИЕ

Продължение от бр. 21

СВ. ДЕВА МАРИЯ – МАЙКАТА БОЖИЯ

Живот в скромност

Св. Дева Мария е записана в историята от онова време. Само няколко реда от св. Евангелие са отбелязали нейното име. И там тя стои някак скрито, на заден план. Св. Евангелие изтъква величното на Господ Исус Христос. Той наистина е велик; говори както никой преди Него и върши чудеса.

Нико не подобно не чуваме за нея. Тя отбелязва всички чудеса, извършени от нейния Син, но не правдова с това. Някак в забутена светлина тя се явява по стълбите на своя и наш Господ. Следи с тревога как духовните водачи на народа проследяват нейния Син, осъждат Го и Го предават на разпятие. Една потресаваща картина. Тя стои в подножието на кръста, без да може да помогне с нещо. И когато Исус умира, кому поверява Той Своето дело? Не на св. Дева, а на апостолите. Тя трябва да се присъедини и да понесат ироните на новото учение между езичници, да просят чудеса, да умрат за Христа.

За нея преданото говори, че пожелава да се включи в проповедничеството и получи хляб и жербяца да иде в Иберия и на полуостров Атон. Тя посветила е. Киплар, където пръв ариелски бит възкресителю от Исус Христос Лазар Четирдесетни. Била в Атон и проповядвала там на езичниците, които отхвърлили своя култ към идоли и преклонението пред плът и земната красота. Вочико това обаче остава в християнска история незаписано. За св. Богородица чуваме само, че след Поговоращата живяла под грижите на ап. Йоан Богослов. Била във Витсандия и Ефес. На 64-годишна възраст при една молитва на Синодската псалтир получила известие от ангел за кончината си. Починала в Йерусалим в присъствието на всички апостоли и била погребана в Гетоманската гробница.

И все пак, къде е величието и тук на земята? Който търси само човешко величие, никога няма да съзряе какво е Божията майка. Малкото изражение на Св. Писание обаче дава възможност точно да разберем в живота и близка и истинското величие. За нея трябва да употребим други мащаби и преценки. Пред нас стои една девка, чуждо която е

станало нашо велико. Има действителност, която не можем да пипнем с ръце или да измерваме с инструменти. Там действителност се именувала Бог. С пълна всестойност тя се посвещава на майчинството, което поема като Божия поръка. Но и този майчин живот не протича в никакъв случай без трудности.

Често няма не съвпадаме някои моменти от живота на св. Богородица, поставяйки на преден план Божията закрилка и водеща: Бог наистина я избере, но не я освободи от човешки тревоги и трудности. За нея сама дори при избора и да стане Божия майка и във всички случаи от живота и винаги е стоил мълчалив въпрос, който тя постави при Благословението: "Като ще стане това?"

Бог се проявява в нейния живот по особен начин. И всичко, което Бог върши, остава в мълчание. Животът на нейния Син също не протича, както са очаквали хората за Месия. Точно тук проблясна величието на св. Богородица, че тя остава верна в своите завети и когато се старат първене изпитания и трудности. Онова, което стана на Голгота, е белег на целия живот. Въпросът, изтрилнен е из уста на Разпятия: "Боже мой, Боже Мой, защо си Ме оставил?", е също въпрос на майката. Колко ли пъти

е стоела със скръстени ръце в надомение: "Боже мой, защо се случва това с нас?" И тайнството Божие дело на Кръста не я разколебава, а сочи безграничната вяра във Всевъзможия. Който винаги се явява чуден и велик, но като нас и не както ние проследяваме.

Св. Богородица не живее затворена сама с вратата си. Като всички други общува, предприема благородни начинания, със собствените си ръце помага на нуждаещите се. Не се затваря егостично със своето Дете. Забелязва обстоятелствата, когато трябва да помогне на стопаните при сватбата в Кан Галилейска. Доказва чрез Исус хора, които имат нубна от Него. Тази нейна човечност се изпитва особено на Голгота: на проклина мълчиелите на своя Син, когато те се отнасят с Него като към престъник. И тук тя показва на света, както и Исус Христос, че има смисъл точно там, където изглежда, че тържествават безчеловечността, да постъпваме към другите с доброта, разбиране и себепожертва. Св. Богородица под Кръста – това е един във всички случаи за обич и човечност безкрай.

Св. Дева Мария бе изрекла при божие изпълнение: "Велико нещом ми стори Господ!" и благодарно и всестойно изговори: "Душата ми величава Господ... защото Синиет ми стори велико нещом и свято е името Ми". Този е основният том в нейния живот: не тя, а Бог е. Който върши велики неща. Тя бе готова да бъде водена от Всеобщия, без да търси друго. Скрило в душата си носеше само вярата и послушанието. Светът обаче не отбелязва онова, което е скрито в душата. Но колкото повече хората анализат в тайната на Исус Христос, толкова по-ясно проблясна образът на св. Дева Мария – Неговата майка. Божият Син өздето отдръпа на Бог Отец в слава. Божията майка е азвита от Него също в небесните обители.

Оттам тя, небесната Царница, протрята ръце и помага невидимо на всички страдащи. В нашата безпомощност и чести нужди ние ще се обръщаме с молитва към нея. Тя ще отведе и нашите просьби пред Господ Исус. Тя ще потържи към страдащите, за да отблъска някаквото като небесна Царница сведете на злото в света.

Светина

Илюстрация на КОМБАКОВ

Потънната вишните в градината, растопиха се белите сенкежи клончета. Потънчиха плетивата, угасна двоят. На едноклонието прозорче се обещи жълтият месец и се потули зад виещи кавак над гора. Той ще навесе очи надолу и ще види малкото черно дъволче, дете гоня зявк-сенелите момченца и цела нощ се люшка в кофата.

Откъде е черното дъволче? От долната земя. Много му се ще не Тръпчо да иде на долната земя, да види дилните хора и от менчешкото кладенец да лее жива вода. Дядо ми дума, че колкото по-силно от менчата и е слад над князците. Не щр не му се омира. Цял свят трепери от него.

Мъждаят главните в камината и пръскат тихи искрички. Лежи Тръпчо на дъволето си колано и гледа как да пулата му излиза син пушек и никой го дърпа нагоре в комина. Къде отива пушекът? – На горния свят. А като пушкът хамкне в герана, той пада на долния. Какво си мислеше русоголвият Тръпчо, полоничка затвори очи и заспа.

Сли и снува. Чуден син снува: – Хайде, дъволче, иди донесе от

МИЛИ ДЕЦА

Дъволчето

плевника малко спамира за малчешкото – рече дядо ми.

Тръпчо вез през рамо кошчето и тръгна към харизана. Влязла в плевника. Взяла кулата да насуква слама. Извързг гледа от кошчето подава разговката си плевничка едно черно дъволче.

– Дъбо вечер, патаранчо! – смее се черничкото.

Тръпчо се разтърсва от страх.

– Ай влязла в кошчето, че време има.

Дядо пропял първи патни, трябва да се върне.

Тръпчо не дъво.

Черното дъволче го ограбчва и хоп – в коша. Видна го на гръб и хайде.

Тръпчо изтръпна. Мика да вика – не може. Плас няма.

– Не бой се – казв дъволчето, – нали чет оциди на долната земя.

Излизат на уличката и право към герана. Дъволчето отлея в кофата и потъна над земя. Става тъмно като в рог. Тръпчо нищр не виче. Само рогата на дъволчето светят като два жълти ноба. Най-подир смият пред една малакшия врата.

Дъволчето сплгга кошчето, сядна на един камък и въздыха:

– Ох! Много се уморих.

Извързгк вратата скръщца и сама се отвари. И гледа Тръпчо: долния свят.

Черни хора ходят по нивите, обират снопи. Твърят ги на колата и ги подкарват към селото. Нямат волове, все биволги. Биволгите им големи като черквата, а снопите като къщите. Хората високи като камак пред гора. Тръпчо не може да стигне до колното им.

Житните класове големи, големи, а зърната им като орехи. Невкъде зад нивите пуши сено. Черквата ми като балкан, в камбанарията ми се губи забита в нубето.

Тръпчо гледа тал сина зема, гледа и не може да повдере на очите си.

Обръща се към дъволчето, което си играло с опашката, и то му се виче като мъшничка. Как ги е могло туй мъничко, черничко да го донесе на гръб!

– Коя е тази зема? – пита Тръпчо.

– Долната.

– А защо хората са туй големи и страшни?

– Защото са пили от менчешкото кладенец жива вода.

– Завери ми и аз да пия! – замолил се Тръпчо.

Дъволчето грабна-ло коша.

– Влязай вътре!

Тръпчо. Вързет шо възврат, стига: едния кор.

Дърветата а подебели от курники.

Лягата им като черги.

По клонците нацацали птици – страшни и големи, каквато Тръпчо никога не е вичдал.

Ей го и менчешкото кладенец. Мъничко, мъничко, а водата му черна като катран.

Който срине от нея, става голем и силен като долната хора.

Сърцето на Тръпчо почва силно да тупти.

Дъволчето му дума:

– Нагроби с две шегли и пий!

Тръпчо се навидка и потопява ръце. Водата студена като лед. Надига шегли към устата си.

– Хайде!

В миг Тръпчо се сетва и отвари очи.

– Хайде, чебана, – думя дядо му – Да та завери в обидката под юграна. Научил си се всяка вечер на колелете ми да заспиваш!

– А дъволчето? – пита малкит смялчици.

– Къде е дъволчето?

– Какво дъволче? Пак ги дъволчетата снушва, русоголви! Лягай под юграна и снувай малчешкото, който съм ти харизан.

Ангел КАРАЛИЙСКИ

Из сб. „Менч“, 1925 г.

БОЖЕВИЯТ ПОМОЩНИК ОТЕЦ САВА КАТРАФИЛОВ

Ето и двадесет години изминаха откакто великани на мисълта и делото Хр. Ботев премина с чета си (1207 души) на 17/29 май т.н. в близост до село "Звезда Балкана" в помощ на въстанието срещу турската роба свои братя българи. Възможно е въстанието вече не потушено от турски аскер, но великият Ботев бе се клел "да умре за свободата народа" и доблестно изгинува клетвата си.

Но малцина знаеха, че Ботев успя с неимоверни усилия да формира чета си (първоначално искаше да образува голем отряд) и да поведе към Балкана. Но той направи това с помощта на няколко бележници революционни дейци, за които при днешния юбилей (120 години) малко се знае. Един от тези малко известни помощници на Ботев е свещеник Сава Катрафилов.

Известно е, че Ботев поставя начело на чета си един щаб, възглавяван, разбира се, от него самия. В щаба първостепенна роля като командири имаха български офицер подпоручник Никола Войновски и руският офицер калитан от запаса Аруст Загрян, който бе участвал (както доброволец) в Босноско-Херцеговското въстание. Но Ботев имаше не само добри войници, но и политически помощници. Един от тях, привлечен от Ботев в щаба на чета, е свещеник Сава Катрафилов. Съвременниците го назовават просто "топ Сава". При десанта на чета на "Завезния бряг" (Козлодуй) Сава Катрафилов заклева четниците да се бият "до смърт" за освобождението на Отечеството и сам пролива кръвта си за свободата на Родина.

Биографичните сведения за Сава Катрафилов са твърде оскъдни. Знае се, че през събондоната за българите 1875 г. той е бил млад свещеник,

дджанско-Сакарския регион. С. Катрафилов очаквал (и действал) за прикритие на български доброволци от Бессарабия, Одеса и др., които да бъдат свалени с руски кораб в устието на р. Камчия. Доброволците трябвало да донесат и нужното оръжие за въстанието от вътрешността. Самият Ботев през февруари-март 1876 г. е настоявал за помощ пред турски посланик граф Игнатиев и руските власти от Одеса за прекарване на български доброволци и оръжие. В това отношение има пълно съгласие на идите на Христо Ботев и Сава Катрафилов. При това те установили контакти и получи-

ли подкрепа на генерал Ив. Кишелски от Копен, единствения български генерал в руката армии от това време.

Всичко обаче пропада. Английското разузнаване узнава за "проектите" на свещеник Сава Катрафилов и на Ботев за свалване на доброволци и оръжие в устието на Камчия, Английски-

ят вицеконсул в Бургас Чарлс Брофи разкрива тези "проекти" на Сава Катрафилов и Ботев. Английското правителство на Дираевли – лорд Биконфилд, противодействало, а Високата порта взела спешни военни мерки. Свещеник Сава Катрафилов успява да емигрира в Румъния, където се свързва с Ботев, който, както е известно, като не успява да образува голям български въстаннически отряд и да получи руско оръжие (12 000 пушки), образува своята легендарна чета (200 души). Сава Катрафилов се присъединява към чета и влезе в нейния щаб. Тя слезе на "завезния бряг" при Козлодуй

и потегли към Балкана с намерение да съдейства на въстанал народ. Възможно е Априлското въстание вече не потушено и Ботевата чета води самостоятелно няколко кървави боеве с многолюдни турски аскер.

Запазено е едно много важно историческо сведение за съдбата на Ботевия помощник Сава Катрафилов. То гласи, че слезайки на "завезния бряг" при Козлодуй, четниците минават под "кръстосаните саби" на войводата Ботев и неговия военен помощник подпоручник Никола Войновски, а свещеник Сава Катрафилов ги заклева. Сава Катрафилов прогизнал следната клетва, която четниците повтаряли: "Кълна се, че ще умра за Отечеството си България." След това Ботев пронася кратка пламнала реч и ратниците за освобождението на България от турска роба потеглили на юг към Стара планина. Последвали няколко кървави боеве. При бий на връх Веслец (Врчанско) свещеник Сава Катрафилов (вече ранен) е заловен от аскерните и убит! Така загива за свободата на Отечеството един виден революционер. Но още нещо е запазено в народната памет. Понеже той по външен вид и особено по брадата си приличал на войводата Ботев, някои от турските предводители говорели, че са убили "самия Ботев". Тази мътва се подала и от местните жители. Затова биографът на Ботев – д-р Ив. Клинчаров, пише, че прославеният войвода е убит не на Скоклина, а на Веслец.

А там се жертва за Отечеството бележитият революционер поп Сава Катрафилов. Неговото име, подобно на името на поп Харитон, ще остане навечно в нашата революционна история от събондоната за българите 1876 г.

Проф. Д-р Йото МНТЕВ

Св. ВАСИЛИЙ ВЕЛИКИ

КОЙ Е БЛАЖЕН

Псалмопевецът ни предлага три условия, които трябва да изпълним, за да получим блаженство: 1) – да не отиваме в събраното на нечестивците; 2) – да не стоим в пътя на грешниците; 3) – да не сидим в съборието на разврателите!

Да не отиваме в събраното на нечестивците!

Следвайки истинския ход на нещата, трябва да приемем, че духовното предшества и създава материалното в живота. От преглъщане сърце устата говори. Първоначално не обмисляме намерението си, после вземаме решение за изпълнение, и най-после го прилагаме на дело. Затова на първо място трябва да се нарече блаженството на помислите, защото коренът на члупените деяния са съдържате помисли. Господ в Писанието казва, че върве в човека в онова, което го осаквативно – (Мат. 15:18). Смянането в Бога е нечестие във въртата. Ако човек съществува ли Бог, който всичко управлява? Има ли Бог, който да се грижи за всекиго? Има ли суд и отплата за делата на всеки? Как след праведниците са бедни, а грешниците богати? Защо един са немощи, а други здрави? Защо един са безчестни, а други сла-

вни? Неслучайно ли се е създал и се движи светът? С таква мисъл ти вече си отиваш в събраното на нечестивците – затова блажен е онзи, който не се смива в Бога; който не се отчайва от настоящето; който очаква вечността; който върва в Онеи, който ни е създал!

Да не стоим в пътя на грешниците! Път се нарича животът; всеки от родителите бърза за пътя; ти си пътник в живота, всичко минава покрай теб; всичко остава след теб. Ти виждаш в този път: растения, животни, вода, суша, хора и какво ли не достъпно за око! – порадваш му се и отминаваш. По натък срещаш камъни, пропаста, тръни, скали, зверове и какво ли не още непритно – покарбиш за това и продължаваш пътя. Това е животът – той няма удоволствие постоянно; нито пък осърби безжизнен. Този път не е твои собственост – нито настоящето пък е твое. Дав са пътищата на живота – широк и славен, тесен и скръбен; при единия пътведният е дявол, при другия – ангел. По единия се движат: плът, смък, пиниство, игри, музика, блудство – по другия: радкание, поет, сълом, молитви, въздържане, девствит! Животът на грешниците е сбор от всички наслаждения на настоящето – този пък на прав-

едниците е надриде за благата във вечното. Блажен е, който не върви в широките пъти и не се ръководи в дявол.

Да не сидим в съборието на разврателите!

Това значи да не пробиваваме сканяно в грех, защото развостното постоитиво в някои страност оформ неизправимо лош навик. Застарялата душевна слабост или временно увлечение в грех много трудно се църит или стават неизалчими – стават втора природа за човека. Зная и сегга хора, от младост пордържани в пътските страсти, които и до старост по зла привычка, пребивава в грех. Като свиняте, като се валат в тинята, все повече се облепват в нечестота, така и тези люди, чрез сластолюбие всеки ден се покриват с пош позор. И така, блаженно дело е да не се и помисли за каквото и да е зло. Ако ли пък ти, упоен от врага, приел си съвета на нечестното, не стой в греха, не се утвърждавай в злото, не осъкрвай Бога, койкал! Пикарият казва, че чумата е силно заразителна – достатъчен е доприк съ заравен човек или животно, за да се разпространят заразата. Така е и човека беззаконното към ближния си – той е губител на души!

СЛЕД СМЪРТТА

Лекариет си сложи шапка и рече: „Свободи“.

Не искаше да си губи времето с един безнадежден болник.

Човекът инаше безмълвната си вяра и тълмното си тло. Останало без сили, тямло се търеше към гроба.

Зоравата му вяра летеше към Небето, умилни песни нееше и блаославяше Бога.

Сълзите на молитвата отвориша за душата вратите на небесното царство, а тямло падна в гроба.

Колко ЧАЛЪКОВ, Добрич

ПРОДЪЛЖАВА АБОНИРАНЕТО ЗА
"Църковен вестник" и сп. "Духовна култура" за 1996 г.
Годишният абонамент за "Църковен вестник" е 500 лв.,
а за списание "Духовна култура" е 200 лв.
Молим сумите да се изпращат с пощенски запис,
в който да се изписва точният адрес
и пощенският код на получателя!

АДРЕС НА РЕДАКЦИЈАТА

СВ. СИНОД, София – 1090
ул. „Оборище“ №4
тел. 87-56-11; факс 87-02-89

РЕДАКЦИОННА
КОЛЕГИЯ

Банкова сметка на Синодалното издателство на БПЦ

КРЕДИТНА БАНКА – АД, код 680 96 801
сметка 190 022 4110

АБОНАМЕНТ ЗА 1996 г.

12 месеца – 500 лв. 6 месеца – 250 лв.
3 месеца – 125 лв. 1 месец – 42 лв.

Цена на един брой 10,00 лв.